

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลและศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลที่มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่าที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ประจำปี 2540 ในสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi -Stage random Sampling) โดยการกำหนดของกลุ่มตัวอย่างตาม Taro Yamane จากจำนวนประชากร 3,296 คน โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ .05 ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 364 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวัด 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบ่งเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นการถามในเรื่อง เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการศึกษา ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพ ส่วนที่ 4 แบบวัดสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ชุดที่ 2 คือ แบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ชุดที่ 3 คือ แบบวัดการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพ คือ ชุดที่ 1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะข้อความเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ จำนวน 2 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้ตอบคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ส่วนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการศึกษา เป็นแบบวัดแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนันทนา น้าฝน (2536) ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพ เป็นแบบวัดทัศนคติของ พัฒนวัตติ เสรินทวัฒน์และจริยวัตร คมพัยคัม (2531) ส่วนที่ 4 แบบวัดสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามของ ศรสวาท ชัยตรุณ (2537) ส่วนชุดที่ 2 แบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลและชุดที่ 3 แบบวัดการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความยึดมั่นต่อการปฏิบัติการพยาบาลของ Schwiger (1993) ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 10 ท่าน เพื่อให้มีความตรงตามเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งจึงนำแบบวัดชุดที่ 2 และ 3 ไปทดสอบหาความเที่ยงของเครื่องมือกับ กลุ่มตัวนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่มีลักษณะเดียวกับประชากรแต่คนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach' Coefficient Of Alpha) ชุดที่ 2 ได้ค่าความเที่ยง 0.92 ชุดที่ 3 ได้ค่าความเที่ยง 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในสถาบันการศึกษาที่เหลือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การส่งทางไปรษณีย์โดยมีผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิจัยของสถาบันนั้น ๆ เป็นผู้แจกและรวบรวมแบบวัดให้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 3 สัปดาห์ สามารถนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ได้จำนวน 360 ฉบับ คือเป็นร้อยละ 98.9

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลและความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลและหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลและความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลแล้วนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปรในการพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์และทดสอบความมีนัยสำคัญค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ โดยใช้การ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ พบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนด้านความไว้วางใจมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสมแรงจูงใจในการศึกษา ทศนคติต่อวิชาชีพ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลกับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล

ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านลักษณะวิชาชีพ ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านการ ปฏิบัติงาน ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านความนิยมของสังคมและเหตุจูงใจในการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา พยาบาล ($r = .452, .466, .425, .371$ และ $.310$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ส่วนความคาดหวังในการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับความยึดมั่นผูกพันต่อ การปฏิบัติการพยาบาล ($r = .280$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัย กล่าวคือ เมื่อนักศึกษามีแรงจูงใจในการศึกษาและทักษะคิดต่อวิชาชีพดี ความยึดมั่น ผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก็จะสูงขึ้น

สัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ด้านการทำกิจกรรมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ ด้านการร่วมรู้สึก ด้านการแสดงออกอย่างอบอุ่นและเอื้ออาทร ด้านการยอมรับ ด้าน การมีความซื่อสัตย์และด้านการเป็นแบบอย่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับความยึดมั่น ผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ($r = .277, .264, .258, .256, .254$ และ $.251$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ เมื่อสัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ดี ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการ พยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก็จะสูงขึ้น

การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับ ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ($r = .505$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

ส่วนคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการ พยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาและการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลกับความยึดมั่นผูกพัน ต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความ ยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $.05$ ได้แก่ ทักษะคิดต่อวิชาชีพ การรับรู้บทบาทแบบองค์รวม ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติและแรงจูงใจในการศึกษาโดยสามารถรวมพยากรณ์ได้ร้อยละ 42.50 ($R^2 = .4250$) และเมื่อพิจารณาทิศทางและน้ำหนักของความสัมพันธ์พบว่า การรับรู้บทบาทแบบ องค์รวม ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ และแรงจูงใจในการ ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ การ รับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล ($Beta = .350$) รองลงมาคือ ทักษะคิดต่อวิชาชีพด้าน

ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ (Beta = .216) ทักษะคิดต่อวิชาชีพ (Beta = .2040) และแรงจูงใจในการศึกษา (beta = 128) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = .350 \text{ HOL} + .216 \text{ ATT4} + .204 \text{ ATT} + .128 \text{ MOT}$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจจากการค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลจากผลการวิจัยพบว่า ระดับ ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร้อยเอกหญิงรุจิพร พงษ์สวัสดิ์ (2538) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลในวิชาชีพของ หัวหน้าหอผู้ป่วยและของเพื่อนร่วมงานกับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลของรัฐกรุงเทพมหานครพบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีอีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของอาภา โลจายะ(2535)พบว่าผู้บริหารพยาบาลมีความคิดเห็นว่านักศึกษาพยาบาลสหราชอาณาจักรมีความเคารพในความเป็นมนุษย์ ผู้ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยทุกคนต้องปฏิบัติด้วยความเสมอภาค ความเต็มใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าพยาบาลวิชาชีพมีการเตรียมพร้อมทั้งมีการปฏิบัติการพยาบาลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตั้งแต่เริ่มเข้ามาในวิชาชีพ คือ เมื่อเริ่มเป็นนักศึกษาพยาบาล แสดงให้เห็นว่า กระบวนการจัดการศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล นั่นคือ นักศึกษาพยาบาลมีความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นวิชาชีพการพยาบาล มีความเชื่อและยอมรับในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล มีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการพยาบาลเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพ สมบัติพันธค์ง (2528) ที่ว่าต้องมีการศึกษาเป็นระบบระเบียบในอุดมศึกษาในระยะเวลาอันนานเพียงพอที่จะสร้างหรือเตรียมสมาชิกพยาบาลวิชาชีพให้ออกไปประกอบอาชีพได้ โดยมีความรู้ทางทฤษฎี ทักษะและการปฏิบัติ ลักษณะของการปฏิบัติการพยาบาล การมีบรรทัดฐานเฉพาะแบบทางการพยาบาล การมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการพยาบาล การมีเอกลักษณ์ทางการพยาบาล มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสมจิต หนูเจริญกุล (2537) ที่ว่า ถ้านักศึกษาพยาบาล ได้รับความเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพยาบาล

วิชาชีพแล้วก็จะทำให้ การบริการสุขภาพมีคุณภาพและประสิทธิภาพพร้อมทั้งยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติของตนเอง เนื่องจากตระหนักในคุณค่าและมั่นใจว่า ตนเองสามารถแสดงบทบาทดังกล่าวได้

2. ปัจจัยที่มีอำนาจการพยากรณ์ที่ติดต่อความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวแปรที่มีความสำคัญและสามารถพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาลโดยรวมมี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล ทักษะติดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ ทักษะติดต่อวิชาชีพ แรงจูงใจในการศึกษา โดยมีความสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 42.50 ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายเกี่ยวกับตัวพยากรณ์ที่ดีดังกล่าวต่อไปนี้

2.1. การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีลำดับที่หนึ่งของความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hardy และ Canway (1988) ซึ่งกล่าวว่า การรับรู้บทบาทนั้นถือเป็นพื้นฐานการแสดงพฤติกรรมของบุคคล และมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานหรือการกระทำของบุคคล ถ้าการรับรู้บทบาทไม่ชัดเจน ไม่มีข้อตกลงเดียวกันการให้คำนิยามคลุมเครือ จะเกิดความคลุมเครือในบทบาท

ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงควรมีการกำหนดบทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลและแนวทางปฏิบัติบทบาทให้ชัดเจน เพื่อที่นักศึกษาจะได้ยึดถือและตระหนักถึงความสำคัญของการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลได้ถูกต้อง

2.2. ทักษะติดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีลำดับที่สอง รองจากการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมที่พยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานจะทำให้เกิดการแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกันแก้ปัญหาและลดความตึงเครียดในการทำงานทำให้เพิ่มประสิทธิภาพของการพยาบาลผู้ป่วยมากขึ้น (Johnson and others, 1982) ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติกรพยาบาลจนเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการที่นักศึกษาพยาบาลจะศึกษาวิชาชีพพยาบาลให้สำเร็จอย่างมีความสุขและเข้าใจการพยาบาลอย่างแท้จริง และเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาลได้ในที่สุด

2.3. ทักษะติดต่อวิชาชีพ เป็นตัวพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาลที่ดีลำดับที่สาม รองจากการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลและทักษะติดต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ อธิบายได้ว่าทักษะติดต่อวิชาชีพ มีส่วนประกอบทั้ง

พฤติกรรมของบุคคลได้ (ศรีประภา ปิยะศิริศิลป์, 2539) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนาวิ เจริมวัฒน์ และจรรยา คมพัยคม (2531) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีความพอใจ ประสบการณ์การศึกษาระดับวิชาชีพต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลแตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพจะมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้ป่วย ชอบงานพยาบาล มีความอดทน รับผิดชอบในหน้าที่และสนใจที่จะพัฒนาการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลได้ในที่สุด

2.4. แรงจูงใจในการศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีลำดับที่สี่ รองจากการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล ทัศนคติต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานผู้ป่วยและญาติ และทัศนคติต่อวิชาชีพอธิบายได้ว่าการศึกษาระดับวิชาชีพพยาบาลได้เลือกพิจารณาและตัดสินใจเข้าศึกษาโดยใช้เหตุผลในการเข้าศึกษาด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น จากการสนองความต้องการของตนเอง การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ โอกาสในการประกอบอาชีพ และการได้รับอิทธิพลจากบุคคลแวดล้อม (ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์, 2538) และเนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนย่อมรู้จักตนเองดีว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถตลอดทั้งความต้องการ ความชอบ ความสนใจ และความมุ่งหวังในการศึกษาอย่างไรเพราะฉะนั้น การที่นักศึกษาได้เลือกที่จะเข้ามศึกษาระดับวิชาชีพการพยาบาลด้วยตนเองแล้ว จะทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ มีความ ตั้งใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความมานะพยายามที่จะศึกษาหาความรู้อย่างเต็มที่ มีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลได้ในที่สุด

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลกับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ทัศนคติต่อวิชาชีพ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษาและการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล

อธิบายได้ว่าแรงจูงใจได้แก่ เหตุจูงใจในการศึกษาและความคาดหวังในผลลัพธ์มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนี้เพราะว่าการเข้ามาสู่สถาบันการศึกษาระดับวิชาชีพของนักศึกษาเป็นความตั้งใจของบุคคลที่มุ่งเข้าสู่วิชาชีพการพยาบาลไม่ว่าจะประกอบด้วยเหตุผลใดก็ตาม เช่น จากความต้องการของตนเอง จากความสามารถทางสติปัญญา การเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ การเข้าศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของตนเองและคำนึงถึงการที่จะได้ทำงานหรือประกอบอาชีพที่ตนมีใจรักและชอบหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เป็นต้น ซึ่งความตั้งใจของ นักศึกษานี้เองที่เป็นตัวชี้้นำความคิดในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมและสภาพแวดล้อมมากกว่านัก

ศึกษาได้พิจารณาตัดสินใจโดยใช้เหตุผลของตนเองในการศึกษาแล้ว จะทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ มีความตั้งใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาหาความรู้ อย่างเต็มที่ส่งผลต่อทั้งการเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการศึกาและการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Staub (1984)

ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้ป่วย ของงานพยาบาล มีความอดทน รับผิดชอบในหน้าที่ และสนใจที่จะพัฒนาการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ ในทางตรงข้ามถ้านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพก็ย่อมมีความเบื่อหน่ายการเรียน ไม่ชอบและไม่ตั้งใจฝึกปฏิบัติงานพยาบาล ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลเป็นการที่พยาบาลทุ่มเท รับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อหวังผลให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้เร็วที่สุด เช่นกัน

สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษามีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่านักศึกษาพยาบาลที่มีสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์ที่ดีจะมีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลดีด้วยสอดคล้องกับ Reilly (1992)

การรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่านักศึกษาพยาบาลที่รับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาลดีจะมีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลดีด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Godow (1980) และ Curtin (1979)

ส่วนคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งอธิบายได้ว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลต้องมีการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดการปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ พยาบาลวิชาชีพที่จบการศึกษาด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับพอใช้ก็สามารถพัฒนาความผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถาบันการศึกษาพยาบาล

- ควรกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาพยาบาลให้บัณฑิตพยาบาลมีคุณลักษณะของการมีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลให้ชัดเจน

- ควรส่งเสริมการรับรูบทบาทแบบองค์กรของพยาบาลให้กับนักศึกษาพยาบาล เพราะการรับรูบทบาทแบบองค์กรของพยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล

2. อาจารย์พยาบาล

- ควรช่วยให้นักศึกษามองเห็นขอบเขตของการปฏิบัติงานวิชาชีพการพยาบาลอย่างชัดเจน โดยการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดให้อยู่ในขอบเขตของงานพยาบาลวิชาชีพ

- ควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ เน้นการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาลเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

- ควรพัฒนาสัมพันธภาพกับนักศึกษาพยาบาล โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้ติดต่อพบปะนอกชั้นเรียน เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนแนวคิดต่าง ๆ นอกเหนือจากในชั้นเรียน และรับรู้ความรู้สึกและให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา

3. พยาบาลวิชาชีพ

- ควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในวิชาชีพ โดยการปฏิบัติงานภายใต้ขอบเขตงานพยาบาลวิชาชีพ ยึดมั่นในจรรยาบรรณและค่านิยมทางวิชาชีพเป็นหลัก ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติงานการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องหรือการศึกษาตามยาว (Longitudinal Study) โดยติดตามศึกษาประชากรกลุ่มเดียวกันที่ศึกษาอยู่ในแต่ละชั้นปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละชั้นปีนั้นปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการหาแนวทางเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละชั้นปีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลนั้น มีปัจจัยที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย วางแผนและหาวิธีการพัฒนาให้มีความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลมากยิ่งขึ้น